

Srditost vojne v zraku in na morju

Vojne akcije letalstva, podmornic in min postajajo vedno brezobzirnejše — Včera so zavezniki sestrelili več nemških letal, Nemci so pa potopili s podmornicami in minami več zavezniških in nevtralnih ladij — Dve nemški podmornici sta pri tem doživeli svojo usodo

Osem nemških letal in dve podmornici

LONDON, 23. nov. Reuter. Osem nemških letal je bilo včeraj sestreljenih. Eno letalo so sestrelili angleški topničarji v Essexu ponoči. To je prvi primer v tej vojni, da je bilo letalo sestreljeno ponoči. Pri Nancyju so sestrelili veliki bombnik znamke »Dornier«. Nad Strassbourgom se je razvila bitka med tremi Messerschmidti, ki so bili sestreljeni — vsi trije piloti so se rešili s padali — in dvema francoskima letalom, ki sta tudi padli. Le eden izmed Francozov se je rešil s padalom. Neki nemški bombnik znamke »Henkel« je bil sestreljen nad Boulogno.

PARIZ, 23. nov. Havas. Neka francoska torpedovka je v teku včerajšnje noči potopila dve nemški podmornici.

PARIZ, 23. nov. Havas. Vojna na morju se vodi vedno ostreje. Nemške mine so se pojavile na Severnem morju, nad katerega področjem krožijo nemške izvidniške patrulje. Včeraj je padlo neko nemško letalo na belgijska tla in zgorelo. Na fronti ni bilo dogodkov, tem živahneje je bilo ob hladnem in jasnem vremenu nad morjem. Francoska torpedovka, ki je v treh dneh potopila dve nemški podmornici, kaže, kako plodno je sodelovanje zavezniških hidroletal in vojnih ladij.

Nemška letala nad Anglijo

LONDON, 23. nov. Reuter. Šest nemških letal je metalo včeraj popoldne bombe na Shetlandsko otočje. Zažgale so angleško vodno letalo, ki je bilo zasidrano v loki. Velik nemški bombnik je bil zrušen pri belgijskem mestu Thouroutu v zahodni Flamski. Dva pilota sta bila ubita s strelji iz strojnice. Bombnik je položil metati bombe na Calais. Tretji pilot, ki se je rešil s padalom, pripoveduje, da je polizkušal pobegniti preko Belgije, vendar so protiletalske baterije

zmešale njegov načrt. Angleška izvidniška letala so letela nad Stuttgartom, Frankfurtom, Hamburgom in Bremenom.

LONDON, 23. nov. Reuter. Po vsej zahodni obali in v Londonu je bil sinoči dan znak za alarm.

LONDON, 23. nov. Reuter. Po uradnem poročilu je bil sinoči okoli 22. ure dan znak za alarm v področju Essex. Čez pol ure je bilo dano znamenje, da je nevarnost minila.

Nove žrtve min in podmornic

BERLIN, 23. nov. DNB. Po poročilih ameriških listov je neka nemška podmornica potopila angleško krizarko »Bel-tast«, ki je spadala med najmodernejšje bojne enice Velike Britanije.

SAN SEBASTIAN, 23. nov. DNB. Neka nemška podmornica je potopila v torek popoldne na Atlantskem oceanu francosko ribiško ladjo »Balle«, in sicer s petimi topovskimi strelji. Še pred tem se je izkrcal kapitan s 15 mornarji v rešilne čolne. Nemška podmornica je spremljala brodolomce do neke španske vasi, kjer so se izkrcali na kopno.

LONDON, 23. nov. V bližini Kenta se je potopila že druga italijanska ladja, 100-tonska »Flanana«. Zadel je na plavalno nemško mino. Neka angleška boi-

na ladja je pa v bližini Islanda zajela nemško trgovsko ladjo »Berta Fischera«, ki ima 4000 reg. ton.

LONDON, 23. nov. Reuter. Mornariško ministrstvo javlja, da je angleški rušilec »Gipsy« nalezl na vzhodni obali na mino. Eksplozija ga je vrgla na obalo. Utopilo se je nad 20 častnikov in vojakov, a 40 jih pogrešajo.

LONDON, 23. nov. Reuter. Od posadke angleškega rušilca »Gipsy«, ki je včeraj zadel na mino, je bilo v teku minule noči rešenih kakih sto mož od raznih ladij, ki so krizarile ob vzhodni obali. Neka ladja je sprejela skupino 30 brodolomcev, ki so plavalji po morju. Vodil jih je neki odličen plavalec, ki je bodril svoje tovariše.

LONDON, 23. nov. Finančni minister sir John Simon je sinoči v govoru po radiu priznal, da se Nemci res poslužujejo

magnetičnih min. Dejal je, da bodo storili angleški strokovnjaki vse, da čimprej preiščejo to novo orožje.

Odmevi poostrene pomorske blokade

PARIZ, 23. nov. Steiani. Kakor se izve na odločujočem mestu, se je Francija popolnoma pridružila angleški akciji za poostrotev blokiranja nemške trgovine kot odgovor na nemško akcijo z morskimi minami. Franciji bodo pri tem določene posebne naloge.

RIM, 23. nov. Radio Press. Rimski radio je sinoči objavil italijansko stališče do angleško-francoske prepovedi izvoza vsega nemškega blaga iz Nemčije po nevtralnih ladjah. Italijansko stališče pravi, da sta Anglija in Francija do takih ukrepov upravičeni, ako imata dokaze o nemški krivdi za boj z morskimi minami.

AMSTERDAM, 23. nov. Reuter. V zvezi z angleško poostritvijo blokade je prisel v Haag belgijske poljedelski minister in konferiral s holandskim tovarišem o možnosti povečanja trgovine med obema državama. Holandska vlada je skrbno preučila angleške namere in ne bo intervenirala, dokler ne stopijo nove odločitve v akcijo. Tudi se ne bo Haag priključil nobenemu protestu nevtralnih držav v Londonu. Trije holandski delegati, ki so že v Londonu, bodo sicer intervenirali, vendar ne protestirali. Iz amsterdamske in rotterdamske luke je šlo v devetih letotrajnih mesecih 10 milijonov ton blaga v Nemčijo. Od tega odpade 5 milijonov ton na premog,

1.272.000 ton na razne mineralije, ostalo odpade na koks, razne kemične proizvode in žito.

STOCKHOLM, 23. nov. Reuter. Zaradi poostrene blokade in gospodarske vojne nastopajo za plovbo nevtralnih ladij vedno večje težkoče. Nekateri lastniki paroplovnih družb so prepričani, da se bo prevoz blaga zelo podražil, povišali se pa bodo tudi prispevki za zavarovalnino.

WASHINGTON, 23. nov. DNB. Pomočnik zunanjega ministra Welles je izjavil, da ima vsak državljani USA pravico trgovati bona fide z nevtralnimi državami brez ozira na vojno v Evropi. Ameriško zunanje ministrstvo je sprejelo sporočilo angleškega veleposlaništva o novih ukrepih morjeplovbe in je odgovorilo, da načelno ne priznava nikakšnega poseganja bojujočih se držav v dobavljanje blaga stvarno nevtralnimi državami.

LONDON, 23. nov. Reuter. »Daily Mail« pravi v uvodniku med drugim, da se vse nevtralne države zato hudujejo na angleške sklepe poostrene blokade okrog Nemčije, ker bi same utrpeli na dohodkih njihove trgovine. Te pritožbe so upravičene, toda nihče ne more zahtevati, da bi Anglija zaradi takšnih razlogov opustila svoj boj proti gusarskim metodam nemške pomorske vojne. Odgovornost za zadnje ukrepe ima Nemčija.

Chamberlain o odločnosti zaveznikov

LONDON, 23. novembra. Reuter. Na sinočni večerji konservativne stranke je bil Chamberlain po okrevanju navdušeno pozdravljen. Ob tej priliki je govoril o dosedanjih uspehih zaveznikov in poudaril dejstvo, da se vodi vojna v tesnem sodelovanju s Francijo. Omenil je pristop Turčije k zahodni demokraciji in naglasil enodušnost, ki veže vse angleške državljane v boju za svobodo in neodvisnost. Iz zračne vojne izvirajo za prebivalstvo velike nevarnosti, toda vlada bo storila vse, da jih čim bolj zmanjša. Velika Britanija in Francija sta popolnoma priprav-

ljeni na vse akcije velikega obsega, ki utegnejo priti. Ko je Chamberlain zaključil, da bo velikim naporom zaveznikov končna zmaga najplemenitejša nagrada,

je bil deležen od prisotnih burnih manifestacij in dolgotrajnega odobravanja. Splošno je prevladoval vzklík, da se bo Anglija borila s Francijo z vsemi silami, ki so ji na razpolago, da stre sovražnika.

DOSLEJ 30.000 NEMCEV IZ LETONSKE

RIGA, 23. nov. DNB. Iz Letonske se je doslej izselilo v Nemčijo 30.000 Nemcev, kar predstavlja nekaj več kakor polovico duš tamošnje nemške manjšine.

Velika in temeljita preorientacija Japonske

Nobenega iskrenega sporazuma s sovjeti — Za ameriško posredovanje v sporu s Kitajci — Možnost podpore Veliki Britaniji in Franciji — Pred veliko diplomatsko aktivnostjo na Daljnem vzhodu

TOKIO, 23. nov. Domei. Novi ruski veleposlanik Konstantin Smetanin je bil z zunanjim ministrom admiralom Katsurao Nomuro dolgo konferenco. Trgovinskimi pogajanjem bo sledil širok političen sporazum.

TOKIO, 23. nov. Exchange Telegraph. Kljub pogajanjem med sovjetsko Rusijo in Japonsko se opaža v merodajnih japonskih krogih veliko nezaupanje do bolševizma in zato ni mogoče pričakovati, da bi bilo sklenjeno kako iskreno ali globlje sodelovanje med Tokiom in Moskvo. Pač pa se opažajo vedno bolj načrtovane slupatije za zahodni demokraciji in Zedinjene države Severne Ame-

rike kot predstavnice odpora proti bolševizmu. Splošna japonska želja je, da bi se čimprej uredile vse sporne zadeve med Japonsko in omenjenimi vesilami in da bi se predvsem preklinal ameriški sklep o odpovedi ameriško-japonske trgovinske pogodbe. Dalje je pa mogoče opaziti tudi željo po čim skorajšnji likvidaciji japonsko-kitajske vojne. Zdi se, da bi bila Japonska sedaj pripravljena sprejeti tudi ameriško posredovanje med tokitjsko in čungkingško vlado maršala Čangkajška in popustiti v marsikaterem oziru glede svojih prvotnih kitajskih načrtov. V tem primeru tudi ni izključeno, da bi do neke mere podprla zahodni de-

mokraciji, Veliko Britanijo in Francijo, da bi formalno želela ostati še nadalje nevtralna. V tem smislu so bili tudi že storjeni prvi, čeprav neuradni koraki, katerih namen je vsekakor sondiranje zadevnega terena. Po vsem tem ni izključeno, da je treba pričakovati že za bližnjo bodočnost zanimivo diplomatsko aktivnost na Daljnem vzhodu, ki bi mogla v svojih naslednjih temeljito spreminiti sedanji politični položaj. Ta aktivnost se morda na zunaj niti ne bo opazila, bo pa zato tembolj intenzivna. Tako taktiko narekujejo mnogi oziri, ki so za

Novice

Ločene ali skupne zbornice

Kako je z akcijo, ki jo vodijo nekateri obrtniki z namenom samostojne obrtniške zbornice

»Slovenec« je v včerajšnji številki prinesel vest, da so predstavniki Zveze slov. obrtnikov, ki so obenem tudi predstavniki sedanje večine zborničnega obrtnega odseka pri g. banu dravske banovine, ponovno iznesli željo po ustanovitvi ločene ali samostojne obrtne zbornice. Poleg krize, ki je zajela vse gospodarske sloje, navajajo kot razlog trditve, da je bil proračun Zbornice za TOI odn. za l. 1940. sprejet brez pristanika obrtnega odseka, kar pa ne odgovarja docela resnici. V razumevanje razmer pri zbornici, ki se snuje okrog vprašanja ločene ali skupne, navajamo sledeče informacije, ki smo jih dobili s strani enega sedanjih predstavnikov imenovane korporacije:

V mesecu septembru 1937 je obrtni odsek na svoji seji sklenil, da vočigled posebnih interesov, ki jih zavzem. obrtništvo v slov. narodnem gospodarstvu, zahteva, da se avtonomija obrtnega odseka izpopolni in razširi, tako da bo obrtni odsek svoje zadeve sam reševal in da bo le v finančnih in ostalih zadevah ohranjena skupnost. V zvezi s tem je bila tudi stavljena zahteva, da se Zavod za pospeševanje obrti izloči iz skupnosti in docela poveri upravi odseka.

Za proučitev obeh vprašanj je bil soglasno izvoljen poseben medodsekov odbor, sestavljen iz predstavnikov vseh štirih skupin, t. j. industrije, trgovine, gostinstva in obrti. Medodsekov odbor se je ponovno sestajal k sejam, da v okviru zborničnega statuta in poslovnika reši vprašanje razširjenja avtonomije in je kot rezultat svojih posvetovanj na plenarni seji dne 24. marca t. l. predložil svoj sklep, da se ustvari v okviru obstoječega statuta čim najdalekosežnejša avtonomija obrtnega odseka (posamezno-

sti prinesemo prihodnjič) in da se izloči Zavod za pospeševanje obrti iz skupnosti ter prenese kot samostojni organ v delokrog obrtnega odseka, ki tvori obenem širši upravni odbor te iz skupnih sredstev se vzdržuje institucije.

Medodsekov predlog je bil na predhodno se vršičih sejah vseh odsekov sprejet. Le v obrtnem odseku se vsled napačne informacije nekaterih članov ni dosegel sporazum, tako da je bil medodsekov predlog z 8 : 8 glasovi odklonjen. Na plenarni seji naslednjega dne pa je bil medodsekov predlog z 42 glasovi (od 46 navzočih) odobren ter se je pri tem glasovanju izmed navzočih 17 obrtnikov izjavilo 13 za sklep plenuma ter s tem preklicalo svoje na predhodni odsekovski seji napačno izraženo mišljenje. S tem je bila ta zadeva razčiščena in končno veljavno rešena. Prav posebni poudarek je dobila tudi z dejstvom, da jo je g. minister za trgovino in industrijo v prvih dneh julija t. l. odobril. Želeč, da kakor drugi tako tudi obrtni odsek nadaljuje svoje delo v interesu obrtnega gospodarstva in v okviru mu podeljene samostojnosti, smo se varali. Od meseca marca

t. l. obrtni odsek ni imel nobene seje zaradi tega ni mogel ničesar pokreniti, kar bi zamoglo ublažiti mizerno gospodarsko stanje slovenskega obrtništva. Seje pred dobrim tednom, ko so okolnosti (proračun) neobhodno zahtevale otvoritev novih kreditov za bodoče budžetno leto, se je predsedstvo odseka odločilo sklicati odsekovo sejo. Dasi-ravno je bila ta seja po obstoječem pravilniku sklepčna, je g. predsednik Ogrin ni otvoril ter s tem podprl obstrukcijo ostalih članov, ki se seje namenoma niso udeležili. Ker pa za sprejem proračuna zadostuje sklep finančno-gospodarskega zborničnega odseka, je bil isti — četudi abstrahiramo izjavo predsednika Ogrina, češ proračun je v redu in se smatra kot od odseka sprejet — v redu in soglasno sprejet in s tem ohranjena možnost nemotenega nadaljnjega delovanja naše Zbornice za TOI. K vprašanju »ločene zbornice«, ki so ga nekateri gospodje obrtniki kljub svoječasnemu izglasovanju »najširje avtonomije« ponovno pokrenili, imamo obljubljeno še posebno poročilo.

Brezmesni dnevi in črni kruh

Beograjska »Politika« obširno razpravlja o nekem predlogu, ki ga proučujejo na pristojnih mestih, namreč o uvedbi brezmesnih dni in črnega kruha. Zaradi evropske vojne je sedaj pri nas odlična konjunktura za izvoz vseh vrst živil in življenjskih potrebščin. Predlog pravi, da je treba to že iz narodno-gospodarskih razlogov izrabi. Sreda in petek naj se proglasita za brezmesna dneva. Prepove naj se klanje prascev in jagnjet, kakor je v nekaterih drugih dr-

žavah. V vsej državi naj se uvede enoten črn kruh, belega smejo jesti samo bolniki in rekonvalescenti, ki jim to predpiše zdravnik. Pšenična moka naj se meša z moko drugih vrst žita. Predlog pravi, da uvedba brezmesnih dni in črnega kruha ne bi bila posledica pomanjkanja živil, marveč povečanja našega izvoza. Ta predlog je za sedanje čase zelo zanimiv, vendar pa ga javnost ne bo preveč vesela.

ZASEDANJE KMETIJSKE ZBORNICE

24. in 25. t. m. ob 10. uri dopoldne bo v posvetovalnici Kmetijske zbornice V. zasedanje. Dnevni red je naslednji: 1. Odobritev zapisnika zadnje seje zbornice; 2. poročilo glavnega tajnika zbornice o gospodarskem položaju; 3. poročilo predsedstva o delu zbornice; 4. odobritev zborničnega proračuna za l. 1940; 5. razprava o vzrokih vsakoletnih poplav v Sloveniji ter potrebnih ukrepih (izdelava načrta za bodoče); 6. posvet o zaščiti kmečke posesti pred izvršbo; 7. resolucije in slučajnosti.

o Sv. Bolfenk pri Središču. Podružnica sadjarskega in vrtnarskega društva ima 2. redni občni zbor v nedeljo 10. decembra, po rani maši v šoli. Hkrati bo poučno sadjarsko predavanje.

Hrvatski nameščenci za zvišanje plač

NEKATERA PODJETJA SO UVIDELA UPRAVIČENOST NAMEŠČENSKIH ZAHTEV IN SAMA ZVIŠALA PLAČE ZA 30 DO 50 ODS.

Kakor je delavstvo jelo čutiti trdo pezo naraščajoče draginje najosnovnejših življenjskih potrebščin, tako je to breme leglo tudi z vso usodnostjo na zasebne nameščence po vsej državi ter kajpada tudi na državne uradnike. Splošni zahtevi po povišanju mezd in plač so se pridružili sedaj tudi zasebni nameščenci na Hrvaškem, ki so po svoji zvezi sklicali v Zagreb veliko zborovanje, na katerem so postavili upravičeno zahtevo po zvišanju plač. Svoje zahtevke utemeljujejo z okolnostjo, da so se življenjske potrebščine podražile za okoli 25 do 30 odst. Svoje zahteve so hr-

vatski nameščenci postavili z vso kategoričnostjo ter zagrozili s splošno stavko, če bi podjetja ne upoštevala njih pravičnih zahtev. Mnogo zagrebških in drugih hrvatskih podjetij se je radovoljno odzvalo ter so brez mučnih pogajanj in natezanj povišala plače svojemu nameščenstvu za 30, ponekod celo kar za 50 odst. Upravičenost nameščenskih zahtev pa je podprla s svoje strani tudi hrvatska uradna politika, ki ne štedi s trudom, ko gre za bitna vprašanja nameščencev, delavcev in sploh socialno šibkih ljudi, ki živijo od svojega dela in skromnega zaslužka.

Gozd — naš varni in trdni zaščitnik

Pod geslom »Gozd — zaščitnik« so se vršili letošnji jesenski dnevi pogozdovanja. V slovenjegraškem okraju je bilo te jeseni devet teh koristnih prireditvev. Pod strokovnim vodstvom gozdarjev in s sodelovanjem učiteljstva je pogozdovano 548 odraslih šolskih otrok. Posajenih je bilo vsega 4700 komadov krajevnim gozdnim razmeram odgovarjajočih gozdnih sadik, ki jih je dala banovinska gozdna drevnena v Slovenjem Gradcu. Zasajena je bila površina 0.82 ha. Posebno svečano so potekle te prireditve v Vele-

nju, Slov. Gradcu in Šoštanj. Uvodoma so bila daljša predavanja o pomenu gozda, o gojenju in koriščenju gozdov in še posebej o gozdu — zaščitniku ljudstva in njegove kulture. Nato je bila vsaka mladina razdeljena v skupine in vsaka skupina je bila poučena, kako se pravilno sadi. Mnogoštevilna šolska mladina je posadila v eni dobri uri 1000 sadik. Okoli velenjskega državnega rudnika je zasajen borov in smrekov gaj. V Šoštanju so zasadili šolarji osnovne šole golosek tik mesta s 1000 smrekovimi sadikami. Sa-

dili so predvsem za štori. V Slovenjogradcu pa je posadila mladina drž. meščanske in osnovne šole tudi 1000 smrekovih sadik na opuščnem travniku blizu mesta.

Glede na to, da se jesenska sajenja gozd, sadik pri nas šele upeljujejo, moramo tak uspeh toplo pozdravljati.

Šolska mladina se že veseli pomladanskega pogozdovanja, ki se vrši v slovenjegraškem okraju vsako leto po vseh šolah.

o V Palestino bomo izvažali razno blago. O tem razpravlja posebna mešana konferenca.

Celje

c Ljudsko vseučilišče. Sinoči je bilo zadnje predavanje iz cikla pedagoških predavanj. Predaval je učitelj Miloš Ledinek o temi »Razumevanje mladostnika in pomagajmo mu«. Tudi to predavanje je bilo lepo obiskano in so poslušalci zanimivim predavanjem predavatelja pozorno sledili.

c Tyrdka »Elka« na Sp. Hudinji pri Celju bo zgradila novo kottarno, ki bo priključena delavnici.

c Celjska mestna občina proda iz svojih gozdov v Pečovniku okrog 70 m² okroglega mehkega lesa. Ponudbe je vložiti do 25. t. m.

c Električno bodo napeljali v gornjem delu občine Nova cerkev. V nedeljo se je tam vršil sestanek interesentov.

c Mestno gledališče. G. Valo Bratina, član Narodnega gledališča v Ljubljani, bo proslavil v Celju 25 letnico svojega gledališkega udejstvovanja. Ob tej priliki bodo uprizorili člani ljubljanskega Narodnega gledališča v torek, 28. t. m., ob 20. v Mestnem gledališču Bevkovo komedijo v treh dejanjih »Partija šaha«. Režira in glavno vlogo igra jubilar sam. Predstava je izven abonmaja. Cene dramske vstopnice se dobe v Slomškovi tiskovni za-

c Umrl je v Novi vasi št. 32, sinček pekarskega pomočnika Pavel Moderc.

c Nesreča. 62 letni cestni delavec Valentin Kotnik iz Hrastrnika je te dni vlačil s konjem hlode. Konj se je splašal, pri tem je padel hloč Kotniku na levo roko in mu zmečkal tri prste ter poškodoval zapestje. Zdravi se v celjski bolnišnici.

c Sneg je včeraj pričel naletavati tudi po celjski kotlini. Celjsko pogorje je že odeto v belo snežno odejo.

c Opozorilo delavcem in nameščencem. Predstojništvo mestne policije v Celju opozarja vse delavce in nameščence, da čimprej zamenjajo stare delavske knjižice za nove poslovne knjižice, da ne bo ob koncu leta nepotrebnega navala.

Iz Poljčan

Iz občinske pisarne. Lastniki bolnih konj z vojaških vaj imajo pravico do brezplačnega zdravljenja konj po sreskem, oziroma banovinskem veterinarju in se naj prizadeti v zadevi javijo na lukajšnjem občinskem uradu. — Do 10. decembra se po semenskem fondu sprejemajo naročila za semenski krompir in oves.

Prijavite se za merjenje zemljišč. Civilni geometer se bo 23. t. m. popoldan oglašil na občini, kjer bo sprejemal prijave za merjenje.

Higienski zavod priredi v času do 26. t. m. v osnovni šoli v Studenicah svojo higiensko razstavo s predvajanjem filma zdravstveno poučne vsebine. Hkrati bo sta sestra obiskali nekatere hiše in dajali zdravstvene nasvete. Priporočljivo je, da si razstavo ogledajo vsi prebivalci.

Prijave za zgradarino. Vložite takoj prijave za zgradarino na občini. Prijave, ki ne bi bile ta mesec vložene, se pri občini ne bodo več obravnavale.

Pozor pred vlomilem in roparjem Hacetom. Ljudstvo se opozarja na vlomilca in roparja Haceta Antona in Jožeta Bradaske, ki se klatita po naši banovini. Točnost popisa je razvidna iz obvestila na občinski razglasni deski.

Poslovne knjige naj si preskrbe nameščenci in delavci do novega leta.

POSTNA DOSTAVA PRI SV. DUHU NA OSTREM VRHU

Najnaročnik nam piše, da dobiva sobotni »Večernik«, ki ga v Beogradu čitajo že v nedeljo dopoldne, v najboljšem primeru v torek popoldne. Pa še takrat mora li sam ponj na pomožno pošto, kar se poštne pošiljke dostavljajo samo zurnikemu uradu in šolskemu upravitelju. Prebivalstvo prosi pošto ravnateljstvo, da ustanovi pogodbeno pošto, kakor jo imajo v sosednji Kapli, ki ni nič manj izpostavljena točka na severni meji, kakor Sv. Duh. Na Kaplo se gradi celo telefon.

VOLKOVI ŽE OGROŽAJO NASELJA

Po navadi začnejo volkovi obkrožati človeška naselja v Gorskem Kotarju v Primorju šele januarja, ko se parijo; te dni pa javljajo iz Ogulina, da so se volkovi že pojavili sredi novembra. V neki vasi so vdrli na dvorišče kmeta Stipečiča ter mu razirgali psa.

Prekmurski drobiž

Odbor novoustanovljenega DKFD na Vasi se je konstituiral tako, da je predsedal Ferdo Flisar, podpredsednik Franc Knez, tajnik Rudolf Savelj in blagajnica Marija Vrečič. Poleg navedenih je v odboru še 8 članov.

Grajski kino v Soboti predvaja v četrtek in soboto vefilm »Velike neumnosti« v Pavlo Vesely.

Pred slikarsko razstavo v Lendavi. Mladopremurski slikar Albin Sagadin, ki je vzbudil ob priliki PT na likovni razstavi prekmurskih umetnikov s svojimi krajinami precej pozornosti in uspeha, nam razstavlja svoja dela samostojno v Lendavi. Sagadin bo tu razstavil tudi 40 svojih del, ki so večinoma motivi iz Prekmurja. Med njimi so motivi iz medave, Bogojine, Izakovec itd. Razstava bo tokrat tudi nekaj portretov. Vsa razstavljena dela so v olju. Razstavil bo pa tudi nekaj akvarelov, ki so nastali ob prijetju njegovega bivanja v Beogradu (zemunski most in pod.). Vsa ta dela bo razstavil Sagadin sredi prvega. Vnema, s katero se je obeta, da bo z lendavsko razstavo želja bi ga tudi lendavska javnost moralno in materialno podprla, ter mu tako omogočila nadaljnji razvoj. — Sagadin bo imel razstavo v prostoru bivše trgovine Leboves (poslopje finančne kontrole). Odrpna bo ves dan od 3. do 13. decembra. Vstopnice so od 1—3 din.

55 svinj je poginilo v velikem svinjaku slobnega industrijalca g. Benka. Pravijo, da je nesrečo zakrivilo napačno soljenje z živinsko soljo.

Maribor

Iz megljenega jutra je vstala svoboda

Obletnica razorožitve zloglasne „ze ene garde“, ki je strahovala Maribor

Danes je preteklo 21 let, ko so postali Slovenci sami gospodarji svoje severne obmejne prestolnice — Maribora; kajti šele ta dan je prenehala po zaslugi generala Maistra ter njegovih zvestih oficirjev in vojakov oborožena tuja sila, ki je gospodarila nad Mariborom stoletja in stoletja. Doseglo pa se je to z razorožitvijo zloglasne nemškutarske »Zelene garde« ali »Schutzwehr-a«. Res je, da je Slovincem zasijala svoboda že 29. oktobra 1918., vendar pa je bil Maribor kot severni branik naše meje vse preveč nemškutarski, da bi šlo to po tako gladki poti, kakor je šlo na Kranjskem.

Ker se je takrat valila skozi Maribor in obmejno pokrajino razsula in oborožena avstrijska armada, ki je med potjo tudi ropala, so morali tudi v Mariboru ustanoviti gardo, ki je čuvala prebivalstvo pred napadi. — Vojaško oborožena »Zelena garda«, ki je nosila avstrijske vojaške uniforme, na čepicah pa pasice štajerske barve, je kmalu začela nastopati oblastno po Mariboru. »Zelena garda«, ki je imela zveze z ostalimi Nemci v Ptuj, Celju, Radgoni in Gradcu, je

tako postala pravi branik nemštva ob naši severni meji.

Dogodki so se nato pred 21 leti odigrali s skoraj filmsko naglico. 21. novembra je sklical general Maister člane Narodnega sveta k tajni seji ter se domnil z njim za razoroženje in razpust »Zelene garde«. Navzoči so morali prisesti, da bodo obdržali sklepe seje v največji tajnosti. Naslednji dan so zvedeli za sklepe tajne seje tudi oficirji, ki jih je general Maister porazdelil na 4 oddelke. Ponoči so ti oddelki zasedli tiskarne, ki so morale natiskati oklice generala Maistra na ljudstvo, v katerem se je utemeljeval razpust »Zelene garde«, ker sestoji iz elementov, ki ropajo in streljajo na ljudi.

Zjutraj 23. novembra pa so naši brambovci, med katerimi so bili stotnik prof.

dr. Dolar, major Kos in nadporočnik učitelj Malenšek razorožili stražo »Zelene garde«, ki je počivala v dravski vojašnici ter se polastili telefona. Razorožitvi se je upiral samo nemški nadporočnik Guggel. Ko so se nato Mariborčani začeli prebujati, je bilo mesto že v slovenskih rokah. »Zelenogardisti« na severnem bregu Drave so morali oddati orožje v domobranski vojašnici, oni, na južnem bregu Drave, pa v topničarski vojašnici. Mesto in okolico pa so morali zapustiti tudi vsi tuji zagrizenci.

Tako je postal naš slovenski Maribor danes pred 21 leti v hladni in megleni jesenski soboti znova naš in samo naš. Zahvala za to pa gre generalu Maistru in njegovim zvestim oficirjem ter vojakom.

Eno uro med sezonskimi delavci

Zabrnal je telefon: »Halo, tam uredništvo? Transport sezonskih delavcev je v Mariboru, morda Vas bo zanimalo.« Tega sporočila sem bil zelo vesel in odhitel sem na glavni kolodvor. Tam je bilo že zelo živahno. Na peronu vse polno kovčegov, košar in druge prtljage. Vse v neredu in revno, da sem na prvi pogled spoznal, da je vse to last sezonskih delavcev, ki so se pred nekaj minutami vrnili iz tujine.

Okoli 19. ure je privozil na mariborski kolodvor poseben vlak sezonskih delavcev iz Nemčije. Bil je to prvi večji transport naših delovnih moči, ki so zapustile domačo zemljo zaradi dela in kruha. V transportu so bili sami Prekmurci. Vlak je ob 1. po polnoči nadaljeval vožnjo proti Murski Soboti.

Iz kolodvorske restavracije je prihajal vesel hrup. Vstopil sem in se znašel med dolgimi vrstami miz, pri katerih so večerjali delavci. Zgarani Prekmurci in blede Prekmurke so uprle oči vame kakor bi hoteli povedati: Le pogledj nas, kako smo trpeli za boren kosček kruha. Pri mizah je sedelo 320 sezonskih delavcev, ki so jim lica žarela od sreče, da so se vrnili. Šest mesecev trdega dela se jim mogoče pozna. Kljub temu, da so bili prej nezaposleni, so bolje izgledali, kakor pa sedaj, ko so bili na sezonskem delu v tu-

jini. Bledi, suhi in izpitni obrazi so dovolj zgovorno pripovedovali, da so mnogo trpeli in — malo jedli.

Po sprejemu in pozdravu zastopnika mariborske Borze dela so delavci navalili na kolodvorsko Putnikovo menjalnico in menjali marke. Bili so zadovoljni, da so dobili vsaj toliko zanje, ker so jih še nedavno begali brevestni agenti, da bodo dobili za marke komaj po 6 ali še manj dinarjev. Nato so Prekmurci posedli k večerji. Kako so bili veseli tople in tečne hrane, ki so jo že dolgo pogrešali.

Postaren možakar, ki sem ga vprašal, kako mu je bilo teh šest mesecev onstran meje, mi je skremženega obraza in skoraj osorno odgovoril dobesedno takole: »Čujte gospod, dela je bilo mnogo, tem manj pa jela. Od repe in krompirja še ni bil nihče debel. Pogrešali smo masti, ki je zelo redek gost sezonskega delavca. Takšne večerje, kot je tale — in pokazal je na krožnik pred seboj — tam še gospod ob nedeljah nima.« Dovolj mi je bila ta izjava, ki so jo molče pritrdili vsi ostali trstoteri. Pokazali so mi prtljago in za-trjevali, da nosijo nazaj tisto, kar so prinesli. Le malokateri je bil tako srečen, da si je s prihranki lahko kaj kupil. Sicer pa so imeli zadnje dni samo eno željo: čim prej domov.

-ig.

• V proslavo državnega praznika Zedinjenja priredi Sokol Maribor-matica dne 1. decembra v Sokolskem domu Slavnostni ples.

• Kakor vsako leto, tako tudi letos priredi Sokol Maribor-matica, dne 30. novembra v Sokolskem domu telovadno akademijo, na kateri bodo sodelovali vsi oddelki.

O napadih iz zraka

Na Pobrežju je bilo v kino-dvorani predavanje prof. Stanka Modica o plinski vojni. Dejstvo, da je bila dvorana polna brez glasne reklame, dokazuje, da taka predavanja niso le aktualna, ampak tudi potrebna in da se ljudje zavedajo važnosti pasivne zaščite. Strupeni plini predstavljajo tu važno poglavje, saj je baš maska bila znamenje pasivne zaščite in so strašila poročila v prvih povojnih letih občinstvo z vestmi o novih vojnih strupih, ki da bi mogli velemesta kakor Berlin in London v najkrajšem času pretvoriti v mrtvašnice. Na merodajnih mestih so se potem potrudili z dokazovanjem, da gre tu za pretiravanja. Zastrupitev velemesta z iperitom zahteva 1.000.000 kg (10 g za vsak kv. meter), torej 1000 do 2000 bombarderjev, ki jih tedaj ne sme motiti nobena protiletalska obramba. Z enakomernim bombardiranjem bi morali strup enakomerno porazdeliti nad mestom, kar je tehnično skoraj nemogoče. Ljudje bi morali biti nepoučeni, ne bi smeli imeti ne mask ne zaklonišč ne zaščitnih oblek. Med svetovno vojno so uporabili tako ogromne količine vojnih strupov, da bi moralo biti uničeno vse življenje na zemlji, vendar pa je le 2 do 4 odst. bilo mrtvih od plina med vojskujočimi se armadami. Življenje se k sreči zlahka ne da zatreti.

m Nočna lekarniška služba. Od 18. do vključno 24. t. m.: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

• Grajski kino. Danes zadnjič veliki francoski film »Clovek zver«. Od petka dalje »Malo okrajno sodišče«.

• Esplanade kino. »Daddy«, najnovejši film z Shirley Temple v naravnih slikah. Film veselja in čarobno lepega baleta.

• Kino Union. Do vključno petka »Angel« prvovrstna filmska pripoved o razočarani ženi in posledicah takega zakona. Marlene Dietrich, Herbert Marshall.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 23. ob 20.: Neopravičena ura. Red B.

Petek, 24.: Zaprti. Sobota, 25., ob 20.: Celjski grofje. Znižane cene. Zadnjič.

Radio

Petek, 24. novembra

Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15 Plošče; 11. Pri naših izseljencih v Franciji; 12. Plošče; 13.02 Opoldanski koncert; 18. Ženska ura, o higieni; 18.20 Citraste točke; 19.20 Narodni motivi arhitekture naših mest v Primorju; 19.50 Delo za zaščito sezonskih delavcev; 20. Pevski in orkestralni koncert; 21.20 O soncah; 22.15 Plošče. — Beograd: 13.10 Ruske mance; 20.10 Mozartove skladbe; 22.20 Ples na glasbo. — Sofija: 7. 11. 13.30, 18. 19. in 19.30 Lahka in plesna glasba. — Bukarešta: 19. Wagnerjeva opera »Wal-küre«. — Budimpešta: 20.10 Prenos filharmoničnega koncerta; 23.20 Jazz.

Šah

Brzopotezni turnir

V torek zvečer je bil prirejen šahovski brzopotezni turnir v dvorani SK Zeleni-čarja, namenjen vsem trem mariborskim šahovskim klubom oz. odsekom. Turnirja se je nameraval udeležiti tudi predsednik Slovenske šahovske zveze G. Ciril Vidmar, ki pa je bil nujno zadržan ter se v dogledni utegnil odzvati, pač pa bo v doglednem času spet obiskal Maribor ter navedenemu klubu daljšal s svojimi vzpodbudnimi posvetovanji s funkcijarji mariborskih klubov. Kakor že ves zadnji čas, tako je bilo tudi v torek zvečer opaziti odsojnost MSK, v katerem je menda nastopilo pravcarstvo, ki na razvoj šahovske organizacije v Mariboru zlasti s stalno in aktivnega sodelovanja nič kaj prijetno ne vpliva. Tem agilerjša pa sta šahovski odsek SK Zeleničarja in zlasti odsek UJNZB. V obeh raste mlada šahovska generacija, ki ne štedi s trudom in dela, pač pa pogreša tesnejšega sodelovanja, ki bi Maribor s skupnimi akcijami lahko splošno dvignil svoj nekdanji sloves v veliki šahovski šahovski družini. Upajmo, da do tega ni več daleč in da se bodo razmere temeljito izpremenile.

Brzopoteznega turnirja se je udeležilo 15 šahistov. Ob dobri organizaciji je turnir nemoteno in naglo potekel ter nudil udeležencem dovolj lepega in plemenitega užitka. Prvo mesto je dosegel z 11 in pol točkami Kukovec (UJNZB), drugo: Macorati (Zeleničar) 11, tretje: Certalič (UJNZB) 10, četrto: Gerželj z 9 točkami itd. Organizacija je pogrešala marljivo načelnika šahovskega odseka SK Zeleničarja Knehtla, ki ga je težka bolezen priklenila na bolnišniško posteljo in mu mariborski šahisti želijo skorajšnjega okrevanja.

ODLIČNI PEDAGOG ZAPUŠČA MARIBOR

Znani slovenski pedagoški delavec, pisec več strokovnih pedagoških knjig ter članov in sedanji urednik »Popotnika«, g. Ernest Vranc, ki je pred letom napravil v Beogradu izpit za diplomirane šolskega nadzornika, je bil te dni imenovan za okrajnega šolskega nadzornika v Laško. G. Vranc bo svoje novo službeno mesto takoj nastopil.

SKOČIL V PREPAD, DA SE JE REŠIL SMRTI

V mariborsko bolnišnico je prišel po vsem telesu poškodovan 23-letni posestniški sin Vinko Mlakar iz Zic pri Ločah v konjiškem okraju. Mlakar se je vračal z dela proti domu, ko so ga znenada na samotni cesti v Mlačah pri Ločah s puško, revolverjem in pestmi napadli trije bratje P. Mlakar se je rešil na ta način, da se je pognal v 10 m globok jarek ter pobegnil.

NAKAZNICE ZA KURIVO

Od 27. novembra naprej se bodo razdeljevale vsem mestnim ubožcem nakaznice za kurivo. Do nakaznice so upravičeni vsi oni, kateri dobivajo glasom sklepa mestnega sveta redne mesečne ubožne podpore na knjižice. Tozadevne nakaznice se bodo izdajale v socialno-političnem oddelku mestnega poglavarstva. Rotovski trg 9 po sledečem redu: Dne 27. novembra začetne črke A, B in C; dne 28. XI. črke C, D, E; dne 29. XI. črke F in G; dne 30. XI. črke H, I, J; dne 2. decembra črke K in L; dne 3. XII. črke M in N; dne 4. XII. črke O in P; dne 5. XII. črke Q, R; dne 6. XII. črke S; dne 7. XII. črke T in U; dne 8. XII. črke V in Z. Vsak mora s seboj prinesiti knjižico, s katero dobi podpora.

m Umrla sta 32letni oskrbnik Josip Mesec in 78letni upokojeni železničar Josip Piliš.

m Dijaški kuhinji v Mariboru so nakazali g. dr. Kac Viktor, mesto venca na grob rajne ge. Olge Balonove 100 din; dr. Franjo Lipold, prebitek od zbirke mariborskih gg. odvjetnikov za venec na grob rajnega odvjetnika dr. Mihaela Stajnika 360 din. Vsem prijateljem revnega dijaštva se odbor najlepše zahvaljuje.

m Pollejski avtomobil. Mariborska policija ima nov »Skoda« avtomobil za policijsko cestno kontrolno službo.

m Pobegnili je že pred 12. dnevi od doma hčerka vdove Marija Drogova iz Selnice ob Dravi.

m Splašeni konj podrl kolesarja. Na Glavnem trgu se je včeraj splašal konj in brenil v kolo kletarja Andreja Habolina iz St. Ilja, ki je pri padcu dobil poškodbe na desni nogi.

m 4000 din vreden briljantni uhan je izgubila zasebnica Antonija Rišavi iz Cankarjeve ulice 14.

m Reševalci konju na pomoč. Včeraj opoldne so bili reševalci poklicani na Kralja Petra trg, kjer so vzdignili konja, ki se je onemogel zgrudil zaradi pretežkega tovora.

m Starček pod kolesom. Neki kolesar je na državnem mostu podrl 78letnega preužitkarja Ivana Tuška s Pobrežja, ki je dobil hudo poškodbo na glavi.

m Okradeni orožnik. Upokojenemu orožniškemu naredniku Francu Justniku iz Aljaževе ulice 24 je nekdo ukradel iz kuhinjske shrambe dve steklenici z vložnim fižolom in pekmezom. Skode je okoli 300 din.

m Lisica sredi Maribora. V Slovenski ulici je ponoči zapazil stražnik lepo lisico, ki se je najbrže zatekla s Kalvarije v mesto. Pred stražnikom je lisica pobegnila v mestni park.

m V božični noči bo radio prenašal zvonjenje največjega zvona v Sloveniji, ki ga ima mariborska frančiškanska cerkev. »Jadran-Nanos«. Danes ob 20. uri članski sestanek. Predava g. dr. F. Vatovec.

Ne pozabi naročnine!

Zanimivosti

Francija v rokah Edvarda Tihega

Kariera ministrskega predsednika Daladierja, ki je dvignil oboroženo silo Francije

Francoski ministrski predsed. Edouard Daladier, eden izmed mož, ki vodijo danes usodo narodov, izhaja iz južne Francije. Vendar je paradokso, da mož, ki se je rodil med najbolj zgovornimi prebivalci Francije, tako skrbno hrani svoje besede, da se ga je prijel vzdevek »Edvard

lonije, minister vojske, prosvete, 1933 pa ministrski predsednik.

Daladier je v pravem pomenu besede reorganizator francoske vojske. Poskrbel je za motorizacijo in modernizacijo francoske armade, za izpopolnitev njenega obrambnega sistema od kanala tja do Maginotove črte. Posebno se je posvetil racionalnemu in osredotočenemu sodelovanju treh obrambnih sil, vojske, letal-

stva in mornarice. Ustanovil je tudi gospodarski svet, ki skrbi za racionalno sodelovanje med vojsko in narodnim gospodarstvom. Njegovo glavno geslo je bilo od nekdaj: »Mobilizacija vojske je mobilizacija naroda«. Prepričanje, da lahko rešijo veliko in svobodno državo samo njeni lastni napor, je ključ za razumevanje vsega njegovega dosedanjega delovanja.

O stratosfernem letenju v bodočnosti

Ozračje, v katerem živimo in kjer se odigravajo razni meteorološki pojavi tako dež, sneg in postanek oblakov je troposfera. Na ekvatorju sega 18.000, na tečajih 8.000, na zemljepisni širini 45° pa okrog 12.000 m visoko. Nad troposfero je stratosfera, za katero trdijo učenjaki, da sega do 70.000 metrov visoko.

Zrakoplov mora na potu po troposferi premagovati razne ovire, od katerih so najbolj značilne letenje skozi oblake, navliki in snežni meteži. V višinah nad 12.000 metrov teh pojavov ni in ker je letenje skozi stratosfero zaradi redkejšega zraka mnogo hitreje z manjšim odporom, zato hoče zrakoplovna tehnika prenesti polete iz troposfere v stratosfero.

Za uspešno letenje po stratosferi je treba poznati zelo nizek zračni tlak. Ba-

rometer kaže v višini 13.000 m komaj 152 mm. Zračni tlak je mnogo nižji kakor na zemeljski površini, človeški organizem ne bi mogel izdržati. Zato so zrakoplove za stratosferna letenja oskrbeli s hermetično zaprtimi kabinami, v katerih vzdržujejo normalen zračni tlak.

Stratosfera ima tudi zelo nizko temperaturo. Ta se v višino zmanjšuje na vsake 175 m za 1 stopinjo, čeprav se bližamo soncu, glavnemu viru toplote. Povprečna temperatura v stratosferi znaša - 55° C. Posadke so zaščitene proti takšnemu mrazu s posebnimi električnimi napravami za dovajanje toplote.

Na polete v večjih višinah vpliva tudi hitrost ali jakost vetra. Hitrost vetra je pri 11.000 m največja in znaša povprečno 15,6 km na uro, 1000 m nad zemljo znaša povprečno 5,7 km na uro.

Prstani iz žice na Siegfriedovi fronti

Oktober 1938 sem vstopil med delavce, ki so gradili Siegfriedovo linijo, pripoveduje zlatar Gottfried Grau iz Pforzheima. Med prostim časom sem se bavil s stvarmi, ki bi naj izpopolnile moje znanje. Žica nas je obdajala krog in krog ter nas omrežila. Tako je nastal prstan iz žice. Dvakrat obdaja žica prst potem se vzpne v spiralo, ki tvori okrasek prstana. Če pogledamo prstan na roki, je podoben staro germanskemu, simbol je trdnosti.

Ko sem bi odpuščen sem podaril prstan

tovarišu. Šel je iz rok v roke, delavci so začeli prstane sami izdelovati, vsak po svojem okusu in spretnosti. Ko sem prišel v septembru letos na zahodno bojišče, sem našel povsod na moj prstan. V vojaški kovačnici sem si napravil zasilno kovnico. Delo smo izboljšali, tovariši iz čete so mi pomagali. Žico so pridno čistili rje, vsak dan smo napravili po 50 prstanov. Tudi častniki nosijo te prstane kot znak tovarištva.

Angleški cenzor in zaljubljena Danka

Neka gospodična v Kjevenhavnu je prejela te dni iz Anglije pismo, ki je sicer imelo zunaj pisavo njenega ljubčka, notri pa je bil listek angleškega cenzorja z vsebino: »V tej kverti je bil prvotno

pismo vašega zaročenca. Toda, pisal je tudi o stvareh, ki se vas ne bi smele tikati. Zato smo pismo uničili. Ker pa nočemo, da bi poljubi vašega zaljubljenca ne prišli do vas, vam pošiljamo te vrstice s prošnjo, da v prihodnjem pismu obvestite gospoda, o čemer naj ne piše, da bo pismo brez zadrege prišlo do vas. Za uslugo smo vam hvaležni! Torej, Anglež je res kavalir.

Potrpljenje je ključ do vseh vrat in zdravi proti vsemu hudemu. (Francoski pregovor.)

Nihče ga noče zapreti

Nedavno je pobegnil iz francoske norišnice neki Bernardi Sigoyer, ki so mu podtaknili umorstvo in ga kot slaboumneža spravili v umobolnico. Prešel je belgijsko mejo in se dal v Bruslju preiskati. Zdravniki so dognali, da je popolnoma normalen. Po zakonu bi ga morali spet zapreti, češ da je za očitano umorstvo odgovoren. Belgijske oblasti so pa pustile moža na prostem, češ da se nočejo vmešavati v stvar. Sigoyer je prišel v Pariz in zahteval, da ga zapro samo zato, da bo lahko dokazal svojo nedolžnost, kar mu kot umobolnemu ne bi dovolili. Ostal je na svobodi in se bo zdaj kot tak zagovarjal.

Okrog palače Zveze narodov je zrasla trava. V palači Zveze narodov, v kateri so prej živahno sejal zastopniki držav, je zavladovalo pravo mrtvilo. Poslopje, za katerega so žrtvovali vsi narodi sveta lepe denarce, je prazno, krog in krog je prej skrbno negovana pota po parku prerasla gosta trava.

Italijanske izgube v Španiji so zdaj definitivno ugotovljene. Po zadnjem poročilu je padlo v Španiji 4000 Italijanov, ranjenih je bilo 15.000 vojakov.

Zaradi širjenja lažnih vesti so aretirali v Budimpešti 15 oseb.

Blizu tri milijone vojakov je zbranih med Luksemburgom in Švico v zaledju Siegfriedove linije.

»Izvestja«, službeni organ sovjetske vlade, bo po svoj svobodno lahko prihajal v Bolgarijo.

Slovaško poslaništvo v Moskvi je bilo te dni odprto. Je to sedmo zastopstvo slovaške republike v tujini.

Na skupni proslavi Rusinov in Slovkov v južni Slovaški so govorili razni zastopniki. Grško katoliški dekan Simko je dejal, da mora namesto dosedanjega gesla »Vse do Popradov« nastopiti zahteva »Vsi podkarpatski Rusini spet k Slovaški«.

— Morje je kakor majhno dete, moj dragi Luce. Zdaj se smehlja kakor otrok, zdaj spet tuli kakor neugnanček.
— Da, res je in vedno je mokro...

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI

18

»Sem.«
»Ali mi obljubite, da se ne boste pred njim izpozabili?«
»Obljubljam.«
»Potem vam lahko zaupam tudi ostalo. Ramasov oče Takur Indor...«
»On je bil iznajditelj!« je vzklil Mahabali.
»Takur Indor...«
Yagiri Seoni je sredi stavka utihnil in se zastrmel proti vratom. Tudi Mahabali se je ozrl za njegovim pogledom. Med dvermi je stala Mana. Bleda in vznemirjena je stopila dalje ter obstala pred ravnateljem in svojim bratom.
»Kaj iščeš tu?« je vzklil Mahabali.
»Prišla sem k Yagiriju.«
»Kaj želite?«
»Skala sem vas povsod, a nihče ni vedel, kje ste. Le po naključju sem našla pot do sem.«
»Kaj želite?« je ponovil Yagiri vprašaje.
»Ramas Indor je hotel izvršiti samomor. Rešila sem ga in prišla, da mi pokažete, kar ste povedali ponoči njemu: ali je bil njegov oče res zločinec?«
»Čemu se vtikaš v te zadeve?« se je jezno vmešal Mahabali.

»Ker se mi smili,« je odvrnila Mana.
»Ali si morda tudi ti zaljubljena vanj?«
»Tudi to bi bila le moja zadeva.«
»Ne razpravljajte o stvareh, ki v tem trenutku niso važne!« je dejal Yagiri Mahabali.
»Mana je vendar moja sestra, in Ramas...«
»Jaz sem pa ravnatelj, in moja skrb ste vi vsi, ki živite v Rayanipuru.«
»Ali je bil Ramasov oče res zločinec?« je vprašala Mana.
Yagiri ji je hotel že odgovoriti, ko je stopil v kabinet nenadoma in nepričakovano Rayani. Njegova visoka, mogočna starčevska postava je bila vsa nenavadno krepka. Hodil je vzravnan in s trdnimi koraki. Yagiri, Mahabali in Mana so planili kvišku in se globoko poklonili priščecu.
»Pozdravljeni!« je spregovoril Rayani. »Sedite in naj vas moj prihod nič ne moti.«
»Izvolite, veliki!« je dejal Yagiri in ponudil starcu naslanjač.
Rayani je sedel, položil roke na mizo, se ozrl v Yagirija in dejal:
»Oprostil mi boš, sin moj, da te vprašam nekaj, kar me posebno zanima.«

»Ali naj ta dva odpustim?«
Mahabali in Mana sta vstala, da bi odšla, toda Rayani jima je namignil, naj ostaneta:
»Zadeva ni taka, da bi morala govoriti na samem. Navsezadnje je pa morda še bolje, da nas je več. Izvedel bi le rad, kdo je Ramas Indor?«
Yagiri, Mahabali in Mana so se začudeno in obenem vznemirjeno spogledali. Ravnatelj ni mogel prikriti drgeta, ki ga je spreletel. Vendar je z naporom mirno odgovoril:
»Kako čudno! Prav o njem smo se pogovarjali, ko ste vstopili. Kdo je Ramas Indor, bi radi vedeli? Strojni inženir.«
»To že vem,« je odgovoril Rayani. »Zanima me, kakšnega rodu je? Vsi, ki sem jih pripeljal iz vesoljne pogube v to naselbino, so v svojih potomci ohranili svoja stara rodbinska imena. Teh primkov se še prav dobro spominjam, ne morem se pa spomniti, da bi bil takrat med mojimi ljudmi kak Indor.«
»Čudno naključje mi omogoča, da morem hkrati odgovoriti trem, dasi ste prišli s svojimi vprašanji o Ramasu Indorju vsak iz drugega vzroka. Sedaj lahko govorim resnico in mi ni treba lagati, da so bili Indorji potomci zidarja, ki ga je veliki Rayani pripeljal s seboj v Rayanipur. Priimek Indor obstaja komaj dve generaciji. Prvi Indor je bil inženir Takur.«
»Zakaj je bil ta priimek in kakšnega

je imel prej?« je vprašal Rayani.
»Bil je iz rodu Yaipurjev, iz tiste veje, ki je pomenila za Rayanipur vedno nesrečo. Vsi so bili skozi več rodov pokvarjenji ali zločinci. Zadnji iz tega pokolenja Yaipurjev je umoril svojo ženo kmalu po porodu. Da bi se s sina, ki je izšel iz te nesrečne dvojice, za vselej izbrisala sled sramotnega rojstva, je dobil novo rodbinsko ime Indor, in vzgojen je bil tako, da ni nikoli izvedel, kdo so bili njegovi predniki in starši. Bil je izredno nadarjen; postal je inženir in iznajditelj vsemirskega letala, s katerim naj bi se preselili ljudje na zemlji v primeru potrebe na Venero.«
»Ali je bilo njegovo letalo tudi preizkušeno?« je vprašal Rayani.
»Bilo je,« je potrdil Yagiri. »Polkusi aparat brez ljudi je po ugotovitvi observatorija dosegel Venero.«
»Potem je končno le uresničen moj najvišji sen!« je vzklil Rayani. »Na tako preselitev sem mislil ves čas, ko sem ustanavljal to naselbino. Bil sem za trdno prepričan, da se bo cvetu ljudi in njihovim potomcem končno le posrečilo odkriti še zadnje skrivnost poleta v vesolje. Tako bi bili rešeni vsake nevarnosti, ki bi v bodočnosti kdaj zagrozila tudi še Rayanipuru. Preselili bi se na drug planet in ustvarili novo človeštvo z novim kulturnim razvojem. In Takur Indor, sin zločinskih prednikov, je rešil to vprašanje! Kako čudna so pota usode in kako čudne so bile človeka!«

TA ZNAK NA VRHU VSAKE ŽARNICE JAMČI ZA KVALITETO!

Svečana polkovna slava

Maribor, 23. nov.

Danes dopoldne je bila v kasarni kralja Aleksandra v Melju slava 45. pešpolka v spomin na 23. november 1918., ko je Maister s svojimi oficirji in vojaki prevzel oblast v Mariboru ter očistil severno mejo tujih in sovražnih elementov.

Slavnosti so se udeležili poleg številnega občinstva general Glišič, bivši komandant 45. p. polka, sedaj general v Ljubljani, komandant mesta general Golubović, komandant 45. pešpolka polkovnik Mihael Božović, ki je bil domačin slave, komandant 32. artilerijskega polka polkovnik Peter Kiler, komandant dijaškega bataljona podpolkovnik Gašič, garnizionar podpolkovnik Maslač. Mestno občino sta zastopala podžupan Žebot in ravnatelj Barle. Navzoči so še bili okrajna načelnika dr. Šiška in Ajlec, policijski predstojnik Stanko Kos, šef obmejne policije Krajnovič, predsednik okrogne sodišča dr. Hudnik, šef državnega tožilstva dr. Zorjan, za Maistrove borbe prof.

dr. Dolar, sin pokojnega generala Maistra inž. Borut Maister, zastopnik škofa prelat dr. Cukala, g. Perhavec v zastopstvu rezervnih oficirjev, ravnatelj Loos, predsednik Aerokluba ravnatelj Krejči, starosta Sokolske župe dr. Gorišek, šef davčne uprave Josip Sever, poročnik Minić v zastopstvu komandirja orožniške čete ter zastopniki številnih narodnih društev, trgovstva, obrtništva, delavskih organizacij in gospodarskih ustanov.

Cerkvene obrede so opravili kurat Zavadla, prota Ivošević in halil Imamović. Po cerkvenih obredih je nagoovoril zbrane in vojaštvo domačin slave podpolkovnik Božović, ki je poudaril pomen današnjega dne ter pri tem poveljal zasluge pokojnega generala Maistra in njegovih vojakov. Po govoru so zareglejale strojnice, počili nekajkrat topovi, nakar je zaigrala godba državno himno. Nato je bil pred dosti defile vojaštva. Slovesnost so zaključili nagovori gostov in zastopnik oblasti ter organizacij.

Kultura

Deset let dela slikarja Karla Jiraka

Letos je poteklo deset let, kar je stopil prvič pred javnost z razstavo svojih slik v Ptuj akadem. slikar prof. Karel Jirak. Akademijo v Zagrebu in Pragi je studiral v času, ko je bil ekspresionizem v največjem razmahu, in samo po sebi se razumljivo, da je postal tudi on ekspresionist. Vendar se je njegov ekspresionizem razločeval od ekspresionizma n. pr. bratov Kraljev po večji sižejni in barvni vedrini. Tedanji Jirak je bil morda bližji hrvatskemu ekspresionizmu, zlasti tudi po ljubezni do kmetijske pokrajine in njenih ljudi. Nagnjenost do tonskega slikarstva ga je zato morala voditi od ekspresionizma v nove smeri, in vsa naslednja leta njegovega dela so potekla v nemirnem iskanju lastne podobe.

Pri tem je preživel Karel Jirak različne faze, se čisto izgubil na stranska pota, a vselej našel nov izhod v novo rast. Te faze so nam nazorno pokazale njegove razstave, ki so si sledile v Beogradu, Ljubljani, Mariboru, Rimu in Celju. Nazorne so bile seveda predvsem mariborske, ker jih je bilo največ in so si sledile zapovrstjo. Na njih je pokazal prehod od ekspresionizma preko tonskega slikarstva do čistega slikarstva, kateremu je barva temeljni element vsega umetniškega ustvarjanja. V tem razvoju je izgubljala njegova umetnost polagoma prvotno, od ekspresionizma preostalo trdoto linij in ploskev ter postajala vse bolj mehka, včasih skoraj impresionistično zračna. Kljub temu je ohranil svoj svojski stil, ki je izraz njegovih notranjih hotenj, pa naj bo to v slovenski, dalmatinski ali primorski krajini, figuralni kompoziciji, portretu ali cveticah. Ta stil si je izoblikoval zlasti v oljni tehniki, kateri se posveča skoraj izključno. S pasteli se ukvarja le mimogrede, z akvareli in grafiko pa že dolgo sploh ne več.

Letos je nameraval prirediti svojo prvo večjo kolektivno razstavo, ki naj bi bila obenem retrospektivna, toda svetovni pogodki so mu jo preprečili, zato se nam misli predstaviti v popolnejši podobi šele prihodnje leto spomladi najprej v Mariboru, a potem morda še v Ljubljani. Na to se že pridno pripravlja. Prav v zadnjem času je ustvaril nekaj olj, največ krajini iz Slovenskih gor in motivov z našega trga, ki razodevajo nov napredek po njegovi sicer že precej ustaljeni razvojni poti. Vmes je tudi nekaj eksperimentov z novimi načini piktizma sorodne tehnike s kombinacijo olja in tempere, ki bi utegnili roditi v bližnji bodočnosti nove izsledke. Sedaj se pa pripravlja na slikanje zimskih krajin. Pri delu v Mariboru ga ovira pred

vsem dejstvo, da nimamo v našem mestu ateljejev. Ateljeji in razstavnici paviljon so sploh v Mariboru poglavje zase. Ker za sebniki ateljejev ne grade in bi bili tudi predragi, bi se moralo poskrbeti zanje v zgradbah, ki jih grade občina, banovina, država ali javne ustanove. Prav tako bi se morala tudi s teh strani podpreti akcija za zgraditev razstavnega paviljona, ki bi mogel služiti še za komorne koncerte in druge podobne prireditve. Ako je bilo mogoče izdati težke milijone brez vseh težav in ugovorov za muzej, bi bilo ob dobri volji mogoče najti tudi nekaj sto tisočev za rešitev tega tako nujnega mariborskega vprašanja. Kajti sedaj v Mariboru skoraj sploh ni več možnosti za prirejanje umetniških razstav. Kazinska dvorana je oddana Studijski knjižnici, velika dvorana Sokolskega doma je prevelika, mala pa premajhna in poleg tega še predraga. Tako je sedaj tudi veliko vprašanje, ali bo sploh mogoča za december nameravana razstava kluba »Brazde«, ali ne. Z opustitvijo razstav bi Maribor veliko izgubil, zato naj bi se na merodajnem mestu pričelo resno razmišljati, kako rešiti to pereče vprašanje.

-r.

Sport

ZADNJA JESENSKA PRVENSTVENA TEKMA

V nedeljo se bo odigralo v Celju na Glaziji nadaljevanje prvenstvene tekme Celje-Hrastnik, ki je bila radi poplave prekinjena. Igra bo trajala 16 min. 1. polčasa ter ves drugi polčas. Celjani imajo majhen naskok 1:0 ter vlada za tekmo zlasti po nedeljskem porazu SK Celja v Hrastniku veliko zanimanje. Začetek je določen na 14.30. Sodil bo ss. g. Kopic iz Maribora.

SVETOVNO BOKSARSKO PRVENSTVO MESTO OLIMPIADE

Pravila mednarodne boksarske zveze predvidevajo organiziranje svetovnega boksarskega prvenstva v slučaj, da bi ne bilo mogoče izvesti olimpiade 1940 v Helsinkih. Mednarodna zveza je poslala vsem nacionalnim zvezam okrognico, v kateri vprašuje, kdo je pripravljen izvesti svetovno boksarsko prvenstvo, ako ne bo olimpijskega boksarskega turnirja.

s Izredni občni zbor Mariborske koleborske podzveze bo v Mariboru v nedeljo, 26. t. m., z začetkom ob 10. dopoldne v Kino-restavraciji. Na dnevnem redu je v glavnem volitev novega odbora radi demisijske večjega števila odbornikov.

s ISSK Maribor (zimski sport). Redni članski sestanki bodo ob sredah ob 19. v gostilni Kirbiš v Vetrinjski ulici. Verificirani člani naj prenesejo izkaznice v svrhu podaljšanja, novi pa 1 sliko in podatke. V Ribnici na Pohorju je preskrbljeno za člane zavetišče s prenočiščem.

s SK Mislinja v Slovenjgradcu bo imel svoj redni letni občni zbor danes v četrtek ob 20. v posebni sobi pri Kafježu.

s Nedeljsko ligaško tekmo HASK-Ljubljana v Zagrebu bo sodil po sporazumu klubov ljubljanski sodnik g. Mrdjen (Camernek).

s Medmestni boksarski dvoboj Zagreb-Sarajevo bo v nedeljo v Zagrebu. Za Sarajevo bo nastopilo moštvo državnega prvaka Hajduka, dočim bodo Zagrebčani sestavili svojo ekipo šele na podlagi izločilnega tekmovanja.

s Tekmovanje za hrvatski pokal se bo pričelo na področju HNZ v nedeljo, 26. t. m.

s Tikan Pavlovič, ki bi se moral v kratkem boriti s Stevanom Jakšičem za naslov boksarskega prvaka države, je v

Borovem izvršil samomor. Po zabavi v tovarniškem domu je šel skupno z nekim dekletom pod vlak.

s V srbski ligi se bodo v nedeljo srečali Jedinstvo — Bata, Jugoslavija — Slavija (S), Zemun — BSK, Zak — BSK, Vojvodina — Gradjanski.

s Mitlić odpotuje danes iz Zagreba v Indijo, kjer bo obenem s Puncemom in Kukuljevićem nastopal v več turnirjih.

s Švedska-Danska 5:0. Teniška tekmovanja med reprezentancama Švedske in Danske v Kjevenhavnu so se končala z zmago Švedov v razmerju 5:0.

s Madžarski boksarji so premagali Italijanske v Budimpešti v razmerju 10:6. Niti ena borba se ni končala k. o. Po več letih je to prvi poraz Italijanov.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par. najmanjša pristojbina za oglas je din 5.—. Družbe preklicati dopisovanja in zmanjševanje oglasov do 1.— po besedi. Znesek za to oglasno le do 10.—. Debele tiskane besede se računajo dvojnó. Oglasni breski e eukratno obilno znaša din 3.—. Znesek za male oglase se plačuje takol ori naročilu. Oglasa za 1 vpsolati v plinu skupa z naročilom ali on po poštni položnici na čekovni račun št. 11.403. Za vsa oismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znak za 3 din

Razno

NOGAVICE

(lastni izdelki) rokavice, vol na, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara« trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Hišni posestniki in najemniki pregledite Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni ANTON RAJŠP. MARIBOR Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

POZOR VSI!

Naš sladki kmetijski kruh je reš reklama, v trajnosti in vitaminih, za zdravje to pomoč je sama. Pekarna Rakusa, Koroška cesta 24. 11203-1

ALI ŽE VESTE

da dobite najboljšo vino v go stlini »Prešernova klet« v Gosposki ulici? 10918-1

Umetno cvetje

nagrobni venci po ugodnih cenah

pri

»Lama«

Jurčičeva ul. 4. Prost ogled

DARILA ZA MIKLAJŽA torbice, listnice, denarnice, aktovke, kovčke priporočila Šterbal, Meljska 2 — Trg svo bode 6. 11377-1

KOLESARJI!

Ako doma nimate prostora, shranite čez zimo Vaše kolo proti majhni odškodnini pri Franc Lepoša, Maribor, Aleksandrova c. 39. 11421-1

OTOMANE

madrace, žične vložke dobite najceneje pri Mežiček. Tržaška 46. 11423-1

MIKLAJŽEVA DARILA!

Damske torbice, aktovke, kovčagi, denarnice, nahrbtniki itd. po nizkih cenah. Mežiček. Tržaška 4. 11424-1

PREPISE, RAZMNOŽEVANJA z modernimi aparati in prevode, prevzema trgovska šola Legat, Maribor, Vrazova 4. 11370-1

Posest

NAPRODAJ

hiša, vrt. Pobrežje, 32.000 din. Obroki. Parcela, Melje, 700 m², 22.000 din. Mogoče priložna hiša. Vprašati: Melje, Gubčeva 3. 11427-2

NOVA HIŠA

z velikim vrtom in studencem za 20.000 din naprodaj. Kupci z gotovino vprašajte Maribor-Pobrežje, Nasipna ul. 88. Vajngerl. 11433-2

Kupim

STARO KOVINO

vsakovrstno kupujem po najvišji dnevni ceni. Imam na zalogi vsakovrstne rabljene stroje in njih dele. Križnič, Zolgerjeva 20. 11428-3

Naročite blago po pošti!

Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—

zakaj bi se torej ball naročiti blago po pošti?

Ako blago, ki ga Vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, Vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.

Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.

Veleblagovnica

Zagreb, Illica 4 in 6

Dopis: Zagreb 11., poštni predst.

Hrastove prage črni gabš od 18 cm naprej debelost kupi vsako množino proti takojšnjemu plačilu in prosi ponudbe

DERGAN RUDOLF, Laško. 11436-3

Oglašujte!

Stanovanje

STANOVANJE

dvosobno, parketirano, v Mai strovi 18-11 se s 1. januarjem odda. Cena din 600. Na ogled med 14.—15. uro vsak dan. Oglasiti se v parterju, desno. 11429-3

Stanovanje išče

STANOVANJE

enosobno s kopalnico, izčeta zakonca brez otrok. Pogudbe pod »500« na uravo. 11419-6

Sobo odda

SOBO

parketirano s posebnim vodom oddam. Slovenska ulica, 34-I. Ogledati od 11. do 2. ure. 11420-7

SOBO

s posebnim vodom oddam. Melje, Eriavčeva 12. 11422-7

OPREMLJENO SOBO

v centru mesta oddam. Vrazova 2-I. 11426-1

Službo dobi

KROJAŠKI POMOČNIK ALI POMOČNICA

majša moč, se takoj sprejme. Sampa za ročna dela. Nastav v oglasnem oddelku »Večernik«. 11434-9

Pridne in vestne RAZNAŠALCE sprejme uprava »Večernika« v Celju. 11428-9

Crêpe de chine

še vedno po 12.— din meter dobite pri

TRPINU

kakor vse ostalo blago še po starih cenah.

Spomnite se CMD!